

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ewilsjöstent
 Härad: Astra Göinge Adress: Bot 19 Glimåkra
 Socken: Orkened Berättat av: Hera gauda Borgmästare
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1850 i Orkened

Uppteckningen rör Handelsresor avseende
Korgmakeriet i Orkened.

Resor för försäljning av Korgarna
(Spänkorgarna) inom landet: gårdarhandel
samt försäljningen i utlandet: Danmark,
Tyskland, England, Skottland etc. från 1860
till våra dagar.

Utmå M. 148.

1/

ACC. N:R. 6183

Landskap: Skåne
Härad: Östra Göinge
Socken: Orkened
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Emil Gøsteds
Adress: Box 19 Glumåkra
Berättat av: Flera gamla korgarna
Född år i Orkened

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ullma H. 148

Handelsresor

Tillverkning av spånkorgar-kassar har sedan mitten av 1800-talet varit Orkeneds sockens lokalindustri. I sin gröna ungdom skedde denna industri hemstörd endast i mindre skala och torde ha använts endast inom de närmaste orterna där korgarna försålts av kringvandrande barn och tjon.

Men i samma mån som allt flera personer lärde sig mycket värtet också spridningen av tillverkningens arster. Till att börja med tog man en börda på ryggen och gav sig ut i byggerna, särskilt söderut åt stätten till, och krämade tilltills lagret

2/

6183

ACC. N:R. _____

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Emilgjörstedt

Härad: Ö. Gönge

Adress: _____

Socken: Orkened

Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1939

Född år _____ i _____

 2.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Handelsresor. Kassamakeriet i Orkened forts. var slut, då man vände hem att hämta ny lördag, nytt lager. I sinom tid började draphärror användas för kringförningen och då kunde större varulager medtagas och resorna utsträcktes då till mera befolkade orter staden (Kristianstad) i första hand men efterhand till alla städer i sydligaste delen av landet, till industrisamhället, fiskeläger o.s.v. där god avsättning på "de lätta och bekväma kassarna" alltid kunde vinnas. Vid sådana tillfällen sen härror och längre fram även hästskjuts börjat användas skedde försäljningen huvudsakligen genom nyköpare

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6183Landskap: SkåneUpptecknat av: Emil JöstelHärad: Ö. Göinge

Adress: .....

Socken: Orkened

Berättat av: .....

Uppteckningsår: 1939

Född år ..... i .....

Handelsresor: Spånkorgsdistribution.
 Dessa uppköpare kunde ibland på våra
 färar ut från socknen med sina kärlas i
 stora följen, varefter de enf. avtal spriddes
 efterhand, var o. en mot sitt bestämde mål
 Av vitsbor ute i bygderna kallas dessa kassa-
 krämare, kassatätare ehuru de ju inte var
 några egentliga tättare utom en socknens
 eget hederliga folk. Det påstas att en och an-
 nan kassahandlare redan på 1660 talet hitta-
 de ända in till Köpenhamn och Danmark
 med sin kassabyor-börda och där spridda
 svenska korgarna d. u. s. innan järnvägen
 ännu var öppen till vår bygd, Åusby.

Skriv endast på denna sida!

3.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 6183

Landskap: Skåne Upptecknat av: Bruisgöte
 Härad: Åstra Geringe Adress: _____
 Socken: Orkened Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Handelsresor. Det påstås att den för-
sta som för ett botal av sin öpnat den dan-
ska marknaden för röskodrotens spånkorv,
av Korra, danska, var en tilltapsen "dam" från
Orkened. Den som först började tillverk-
ningen kallades "Arra-Jössen" eller "Svart Or-
ren" och var hantverksliden av tatarstakt.

Det gick för en historia här om den kvin-
na som först sålde korvar från Orkened
på Köpenhamns torg. En dansk högherre
kom näml. fram till henne och frågade
vad en sådan korv kostar. Hon begärde 5
"daler" = 85 öre för korven. Den danske herrin,
som påkerligen missförstod henne, tog upp 10:-

57

ACC. N:R. 6183

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Linus Jästedt

Härad: Ögvinge

Adress: .....

Socken: Orkested

Berättat av: .....

Uppteckningsår: 1939

Född år ..... i .....

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Handelsresor till utlandet
 forts. kronor och gav kvinnan för korgen
 Sedan stambönan öppnats till Åsby
 kunde tillverkningen av spånkeorgar,
 som då omfattar hela socknens be-
 folkning, spridas ännu vidsträcktare
 nämligen utom till Danmark även till
 Tyskland och England detta var på 1870:
 talet som handlen utsträcker till dess
 både norra länder och något senare även
 till Holland och Belgien. Spånkeorgs-
 tillverkningen hade vid den tiden 1873
 fått en kraftig utveckling inom socknen
 så det att spånkeorgar då uppfanns

ACC. N:R. 6183

Landskap: Skåne Upptecknat av: Emil Sjötork
 Härad: O. Ginge Adress: _____
 Socken: Orkened Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939. Född år _____ i _____

6.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Handelsresor

Ennen spankyveln visserligen i flere tiotal år framåt drogs av tvänne män (och ej med maskinkraft) så var det dock en himmelsvid skillnad em sista och riva spånen med täljkniv för hand. Nu magasineras man alltid korgarna på vintern och torrkats dem, men på våren sände man av sin vintertillverkning i stora häckar av gran- & furu stänger, i vilka de korgarna inpackas. Lönliga vårdagar kunde man sålunda få se föror av korgalass, stora som källass, på ända

ACC. N:R. 6183

Landskap: Skåne
 Härad: O. Göinge
 Socken: Orkened
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Emil Gostedt
 Adress:
 Berättat av:
 Född år i

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Handkärvar till Tyskland, England,
 till 80 luss pr dag avgå från Orkeneds-
 byarna till Asby station, där de in-
 lastades i stora järnvägsvagnar, lika-
 ledes försedda med tjuga häcken av brän-
 spjälvar, för vidarebefordran till konti-
 nenten och England, där de är svenska
 skolflickor & pojkar samt även äldre
 utköres pr handkärvar-kassakärvar
 ut till städer och landsbygd och för-
 sålles. Bergmakariets korgsasong inföll
 på 1890 talet och vid den tiden sysocklets
 tillverkningen är korgar inom Orkeneds sock-
 ken era framträdande personer medan

8

ACC. N:R. 6183

Landskap: Skåne Upptecknat av: Emil Sjögstedt
 Härad: Ö. Göinge Adress: _____
 Socken: Orkened Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

8.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Handelsresor till utlandet.
 Handlarn och distributionen ombesörj-
 des i de olika länderna av bortät
 stämmandefentia ökenesbor yngre och
 äldre och torde årligen under den bästa
 tiden ha tillfört socknen en inkomst
 av omkring 10000.- kronor

Flere ökenesbor medfölle sig i
 storstäderna i England, Skottland m.fl.
 länder och blevo stora rika grosshand-
 lare i Orkenesborgar. De reste hem
 till Orkened där de i allmänhet hade
 sin familj och släktingar, som tillver-
 kade korgar. — gjord på denna sida

Skriv endast på denna sida!

9

6183

ACC. N:R.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Emil Hjörstam

Härad: O. Göinge

Adress:

Socken: Arkared

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939

Född år i

9.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Handkrossor från Arkaredsbygden
 nyköpta för sommaren, vilka så av-
 såldes och översköpades på våren, då
 försäljningen på alltså började med
 svenska medborjare / Arkareds söner &
 -döttrar inom de olika länderna —
 — — — till arbetet med bergtillverk-
 ningen — skuru det gilla med "handkraft"
 måste gå med fört, därmed kan man
 göra sig en föreställning om de pris,
 som bergarna betingade vid leverans
 till uppköparna. De minsta bergarna
 rymmande c.a 1 liter, såldes för två öre
 och så vidare uppåt. Enligt gamla

ACC. N.R. 6183

Landskap: Skåne Upptecknat av: Emil Sjöstedt
 Härad: Ö Gönge Adress: .....
 Socken: Orkened Berättat av: .....
 Uppteckningsår: 1939 Född år ..... i .....

10.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Korgräkningen ginge på en krona,
 8 st. halvörskorvar, 16 ättörres, 19 fem-
 öres, 24 fyraöres, 32 treöres och 48 tvåöres
 korvar - Skulle arbetet gå med den
 högsta farten, måste arbetarna vara
 sju till antalet i ett lag, två man
 som hyvlade spånsticker, en tredje,
 en pojke eller flicka, framdrog spänen
 från hyveln och ordnade dem, en fjär-
 de flätade endart korvbottnarna, den
 femte flätade upp korgens sidor på
 att korgen lodde - en korg - den sjätte
 satte innangjorden i korgen och den
 sjunde påsatte yttergjorden + putsningen.

11.)

6183

ACC. N.R. ....

Emil Gustaf

Landskap: Skåne

Upptecknat av: .....

Härad: Ö. Göinge

Adress: .....

Socken: Örkened

Berättat av: .....

Uppteckningsår: 1939

Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Handelsresor

Men det ena landet till ej gärna i längden att det andra "skor sig" på dess bekostnad. Lär även här. Omkring 1885 på lade Tyskland tull på de svenska böra som importerades, och någon tull lädde ej tillverkningen. Därför överste en hel del av Örkeneds "kassanagare" till Tyskland och började köpa tillverkningen på åtskilliga platser inom detta land med tyska trävaror - Träet som användes var näst fur, men även asp drigde. Men det måste vara fint knastpitt trä, vuxet i sidland, fet mark.

12/

6183

ACC. N.R.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Emil Sjöstedt

Härad:

O. Göinge

Adress:

Socken:

Arkened

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år i

12.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Handelsresor från Arkened.

En stor del korgmakare reste även över till England, Skottland, Norge m. fl. länder och började där vid samma tid, medio au 80-talet, att fabricera korgar av inhemskt trä. Här i dessa länder var fint trä i stora mängder då däremot i Sverige "kassaperiet" - korgfuruträ hade börjat taga slut. Och så sparade man frakterna från Sverige samtidigt. Men korgtillverkningen inom Arkeneds socken fick ju härigenom en svår knäcka emär all export måste upphöra. Och nu är kassa-mageriet här snart "Ett minne blott".

Skriv endast på denna sida!